

II festival ESCOLAR

DO CAMIÑO INGLÉS

COLABORAN:

PROMOVEN:

O CAMIÑO INGLÉS

Desde hai máis de mil anos, o Camiño de Santiago conduce aos peregrinos e peregrinas ata o Santuario do Apóstolo Santiago, situado na Catedral.

A súa tumba, descuberta unha noite do ano 813, atrae a millóns de xentes que percorren os nove Camiños que conducen a Santiago, **PRIMEIRO ITINERARIO CULTURAL EUROPEO e PATRIMONIO DA HUMANIDADE**.

Un deles é O **CAMIÑO INGLÉS**, que acolle uns 15000 peregrin@s ao ano.

Na Idade Media os peregrinos do norte de Europa chegaban aos portos de Ferrol e A Coruña. O Camiño desde o porto ferrolán ten 118 km e desde Coruña, 73.

Os motivos para peregrinar son moitos: culturais, naturais, para reflexionar, conseguir o perdón das faltas, coñecer xente...

O Ano Santo ten lugar cada vez que a festividade de Santiago, o 25 de xullo, cae en domingo.

Máis tarde, con motivo do Ano Santo de 1993, créase o Xacobeo, unha ampla programación festiva e cultural chea de eventos interesantes.

Desde entón, o número de peregrin@s crece ano tras ano.

Para facer o Camiño non hai que esquecer a **CREDENCIAL**, o documento no que cuñar os selos diarios do tramo percorrido e que servirá para obter “**A COMPOSTELA**”, o diploma que certifica ter percorrido o Camiño, polo menos os 100 últimos quilómetros a pé ou dacabalo ou 200 en bicicleta.

ETAPAS CAMIÑO INGLÉS

ETAPA 1. FERROL / CABANAS – 27,6 quilómetros.

ETAPA 2. CABANAS / BETANZOS – 21,9 quilómetros.

ETAPA 3. BETANZOS / VILACOVA – 17,6 quilómetros.

ETAPA 4. VILACOVA / A CALLE – 21,7 quilómetros.

ETAPA 5. A CALLE / SANTIAGO DE COMPOSTELA – 29,7 quilómetros.

O PÓRTICO DE GLORIA E A SÚA REPRESENTACIÓN ESCULTÓRICA MUSICAL

A Catedral de Santiago

Punto de chegada dos diferentes Camiños, comenza a ser construída no ano 1075.

Diversos avatares retardan as obras ata que toman un novo impulso en tempos do Arcebispo Xelmírez, no ano 1100. Anos despois a construcción da Catedral irá avanzando ao longo do século XII, encargándose ao Mestre Mateo a terminación da mesma.

Aínda que a estrutura medieval mantívose no fundamental, ao longo dos séculos a Catedral foi variando a súa fisonomía.

O Pórtico da Gloria da Catedral de Santiago

Mostra a mellor e más complexa representación escultórica de música medieval.

Na Apocalipse, San Xoan narra a súa visión do ceo: “Ao redor do trono había vinte e catro tronos; e ví sentados nos tronos a vinte e catro anciáns, vestidos de roupas brancas, con coroas de ouro nas súas cabezas”...

No século XI, nos santuarios de peregrinación, admítese a música instrumental e popular como expresión de piedade.

De todas as representacións escultóricas de músicos e instrumentos musicais na Idade Media, o Pórtico da Gloria da Catedral compostelá, obra do Mestre Mateo é a más perfecta e completa.

Nel, vinte e catro anciáns sentados nunha especie de sofá, dialogan con túnicas brancas, cunha coroa de ouro sobre as súas cabezas e, nas súas mans, sosteñen os instrumentos musicais: catorce fídulas de varios tipos, catro salterios, dúas arpas e un organistrum que sosteñen os doux anciáns centrais.

Os instrumentos, perfectos nos seus detalles técnicos, están colocados cunha distribución musical lóxica.

Todo alcanza unha exactitude sorprendente, e sirve para coñecer con moita aproximación como era a música e os instrumentos da época.

O Mestre Mateo fixo eses instrumentos tal e como eran as pezas reais que tiña diante e que coñecía ben na súa morfoloxía e no seu uso técnico.

Os Instrumentos do Pórtico

Os instrumentos musicais reproducidos no Pórtico da Gloria con tanta perfección son os seguintes:

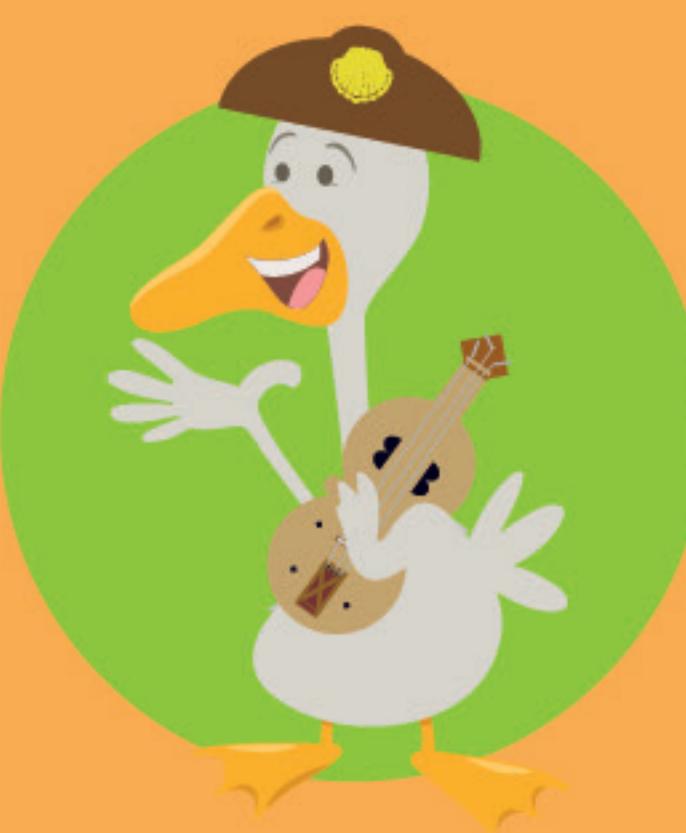
O **arpa románica**, un dos instrumentos más antigos da humanidade, e que consiste na pulsión de cordas tensadas por medio dun marco resonante de forma triangular. As cordas púlsanse cos dedos ou cunha púa ou plectro.

A **fídula** ou **viola oval**, instrumento de corda por frotación con arco, provisto de mastro longo e caixa harmónica con dous buracos sonoros e corpo de forma ovalada. Era moi coñecida na Idade Media e de uso xeneralizado, aínda que variaba o número de cordas.

O **arpa salterio**, unha especie de triángulo con cordas situadas a ambos os dous lados da caixa de resonancia. Para ser tañida sostíñase como un arpa. Trátase dun dos instrumentos más enigmáticos que existen, porque non deixou case ningún descendente para estudar a súa evolución. Con todo parece que foi moi popular na Idade Media, tan só superado polo salterio.

A **fídula** ou **viola en oito**, similar á anterior, tamén tocada mediante frotación con arco, aínda que a forma da caixa de resonancia está estrangulada en dous partes, como un oito. No século XIII tiña cinco cordas.

O **salterio**, de forma triangular ou trapezoidal, está formado por unha caixa de resonancia plana sobre a que se estenden en paralelo as cordas que se pulsan cun apéndice ou plectro, colocando o instrumento sobre os xeonllos.

O **organistrum**, instrumento único que coroa o Pórtico, manexado polos dous anciáns centrais, un que viraba a manivela e outro que accionaba o teclado. Moi citado nos textos medievais, o seu nome deriva da contracción de organum e instrumentum.

O **laúde**, instrumento de corda pulsada ou rasgueada, sen buracos sonoros. É de procedencia árabe. De distintas variedades de forma e tamaño.

O XOGO

1. Cada aula repartirá os gorros das catro cores diferentes entre os escolares (vermello, verde, amarelo e azul).
2. Na medida do posible, en cada partida participarán catro escolares cun gorro de cor distinta.
3. O desenrolo do xogo será o habitual. Cada xogador tirará o dado e irá avanzando polas casillas.
4. @ primeir@ en chegar á casilla 63 será o gañador/a.
5. Os gañadores/as de cada partida interpretarán o TIK TOK do xogo e poderán participar no concurso.
6. O Centro elexirá, entre todos os cursos, o TIK TOK que o represente.

INTERPRETACIÓN DAS CASILLAS E NORMAS DO XOGO

SAÍDA. OCA INICIAL CON ARPA ROMÁNICA. Ferrol. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Km. 0 situado no PORTO DE FERROL. Barrio de FERROL VELLO. Declarado BIC (BIEN DE INTERESE CULTURAL). O arpa románica, un dos instrumentos más antigos da humanidade, e que consiste na pulsión de cordas tensadas por medio dun marco resonante de forma triangular. As cordas púlsanse cos dedos ou cunha púa ou plectro.

IGREXA DE SAN FRANCISCO. Ferrol.

Situada no solar dun convento franciscano do século XIV, remplazou á igrexa medieval do peirao. Monumento Nacional e Ben de Interese Cultural.

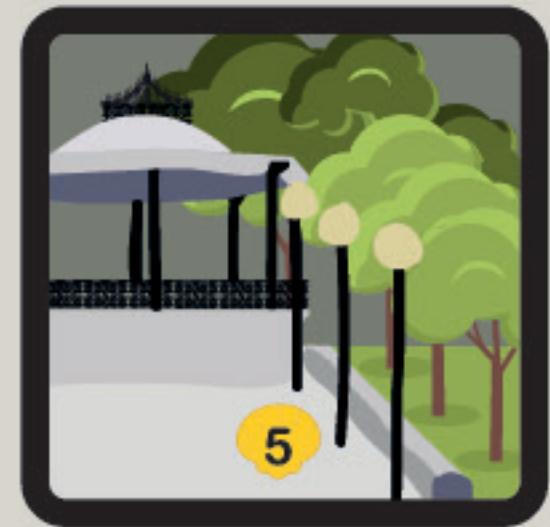
CAPITANÍA. Ferrol.

Alberga o arquivo naval. No seu interior destaca a monumental escaleira. Desde os xardíns pode verse unha impresionante vista sobre o Arsenal e a ría de Ferrol.

BARRIO DA MADALENA. Ferrol.

Declarado Conxunto Histórico Artístico en 1983. Está concibido cun trazado xeométrico que reflicte o espírito ilustrado, como unha "tableta de chocolate", similar ao de Nova Yorke. Ferrol é pioneira no urbanismo moderno. Xorden as primeiras galerías.

CANTÓN DE MOLÍNS. Ferrol.

Foi a primeira alameda urbana de Galicia.

CAPELA DAS ANGUSTIAS. Ferrol.

Construída pola cofradía que leva o mesmo nome a finais do século XVIII. A praza estivo plantada de álamos ata a metade do século XVIII. En 1792 empézase a urbanizar.

ANTIGA PORTA DO ESTALEIRO. Ferrol.

Porta de acceso ao primeiro Estaleiro de Ferrol, do século XVIII.

ERMIDA DE CARANZA. Ferrol.

Construída no século XX, ubicada nun dos paseos marítimos da cidade.

OCA CON ARPA SALTERIO. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Especie de triángulo con cordas situadas a ambos os dous lados da caixa de resonancia. Para ser tañida sostíñase como un arpa. Trátase dun dos instrumentos más enigmáticos que existen, porque non deixou case ningún descendente para estudar a súa evolución. Con todo parece que foi moi popular na Idade Media, tan só superado polo salterio.

MOSTEIRO DE SAN MARTIÑO DE XUBIA. Narón.

Foi un cenobio cisterciense. Declarado en 1972 Ben de Interese Cultural coa categoría de Monumento Histórico-artístico.

Muiño de marea das Aceas de Lembeie do Ponte de Xubia. Narón.

Antiga Real Fábrica de Fariñas. É un muiño de mar, acumulando a auga da marea nunha inmensa presa, a maior de España. Neste tramo o Camiño comparte protagonismo e bifúrcase co itinerario a San Andrés de Teixido, marcado cun pez vermello.

Antigo Hospital de Peregrinos do "Sancti Spiritos". Neda.

Quedan restos ao carón da Casa Consistorial de localidade.

IGREXA SAN NICOLÁS. Neda.

Construída a mediados do século XIV. Conserva a reliquia de San Nicolás de Bari, traída de Roma, Santo que inspirou a lenda de Papá Noel. Cada ano celebra a súa romaría.

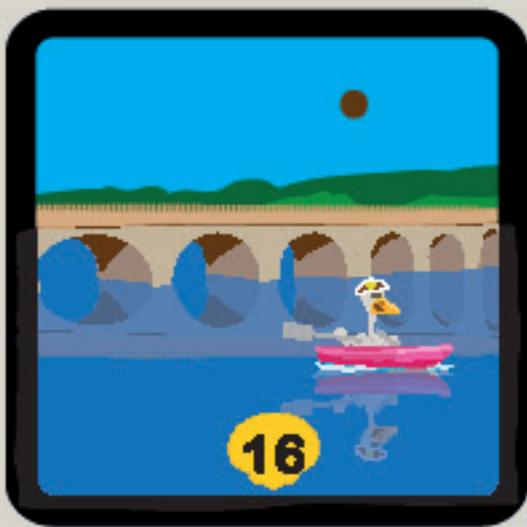
OCA CON SALTERIO. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

De forma triangular ou trapezoidal, está formado por unha caixa de resonancia plana sobre a que se estenden en paralelo as cordas que se pulsan cun apéndice ou plectro, colocando o instrumento sobre os xeonlllos.

Lavadoiro de Mundín. Fene.

Situado en pleno percorrido do Camiño Inglés.

PONTE. Ponte do Río Eume. Pontedeume. DE PONTE A PONTE E TIRO PORQUE ME LEVA A CORRENTE...

Ponte medieval. Un dos más longos de Europa. Conta con 15 arcos aínda que antigamente eran 78.

TORRE DE ANDRADE. Pontedeume.

Do século XIV, mide 18 metros de alto e ten catro pisos. Da segunda altura arrancaba un ponte levadizo hoxe desaparecido. Foi cárcere no século XIX.

OCA CON LAÚD. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Instrumento de corda pulsada ou rasgueada, sen buracos sonoros. É de procedencia árabe. De distintas variedades de forma e tamaño.

POSADA. DÚAS QUENDAS SEN XOGAR.

CONVENTO DOS AGOSTIÑOS. Pontedeume.

Construído para albergar unha comunidade de frailes agostinos que o habitaron durante case tres séculos. Na actualidade alberga a Casa da Cultura de Pontedeume.

CASILLA 20. PONTE DO PORCO. Miño. DE PONTE A PONTE E TIRO PORQUE ME LEVA A CORRENTE...

Ponte situado sobre o estuario do río Lambre. Chamado así pola testa de xabarín que aparece no mesmo.

IGREXA DE SAN PANTALEÓN DAS VIÑAS. Paderne.

Templo do século XII que conta con dous partes construidas en épocas diferentes. Preside o altar maior un retablo neoclásico coa figura de San Antón.

ANTIGO HOSPITAL DE PEREGRINOS DE GUENDE. Paderne.

Hospital para pobres do século XV onde ademáis da actividade hospitalaria, debía celebrarse misa en determinadas festas.

OCA CON FÍDULA OU VIOLA OVAL. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Instrumento de corda por frotación con arco, provisto de mastro longo e caixa harmónica con dous buracos sonoros e corpo de forma ovalada. Era moi coñecida na Idade Media e de uso xeneralizado, aínda que variaba o número de cordas.

CASTRO DA SERPE ou DE TIOBRE. Betanzos.

Antigo poboado celta sobre o que se atopa a Igrexa de San Martiño de Tiobre conta coa figura dun dragón coa boca aberta e amosando os seus enormes dentes de forma ameazante.

Santuario de Nosa Señora do Camiño ou dos Remedios. Betanzos.

A orixe do templo está relacionado coas lendas baseadas nas aparicións da Virxe. Neste lugar había unha ermida cun hospital de peregrinos.

DADO. DE DADO A DADO E TIRO OUTRA VEZ...

OCA CON FÍDULA OU VIOLA DE OCHO. DE OCA A OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Tocada mediante frotación con arco, aínda que a forma da caixa de resonancia está estrangulada en dous partes, como un oito. No século XIII tiña cinco cordas.

ARCO DA PORTA DA PONTE VELLA. Betanzos.

Porta da antiga muralla da localidade que comunica o casco histórico co antigo ponte medieval.

CONVENTO DE SAN DOMINGOS. Betanzos.

Do século XVI, tivo ata 16 frailes. Hoxe alberga a sede do Arquivo e a Biblioteca, o museo das Mariñas e a Oficina xuvenil.

PONTE VELLO DAS CASCAS. Betanzos.

É un dos más antigos da cidade. Foi destruído polas tropas inglesas.

O POZO. DÚAS QUENDAS SEN XOGAR.

OCA CON ORGANISTRUM. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Instrumento único que coroa o Pórtico, manexado polos dous anciáns centrais, un que viraba a manivela e outro que accionaba o teclado. Moi citado nos textos medievais, o seu nome deriva da contracción de organum e instrumentum.

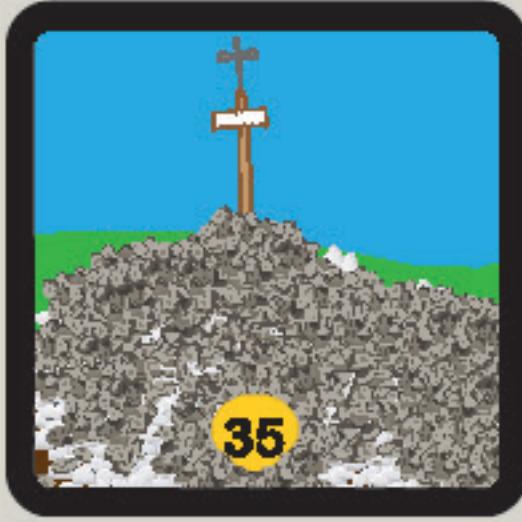
IGREXA DE SANTO ESTEVO DE COS. Abegondo.

Mostra do humilde barroco rural galego e a pouca distancia dun castro levantado fai máis de 2000 anos nun alto que permitía divisar ao inimigo.

GADIS. ABITUALLAMENTO.

COLLEMOS FORZAS PARA O RESTO DO CAMIÑO. ADIANTAMOS 5 CASILLAS

OS AMILLADOIROS. Abegondo.

Un amilladoiro ou milladoiro son pequenos montículos de pedras que os peregrinos formaban de camiño á ermida de Vilacoba, lugar dunha antiga romería chamada «das cerezas» e que se celebra cada primeiro domingo de xullo. Os amilladoiros proceden da costume romana dos «montes de Mercurio» (Mercurio era o Dios das viaxes, protector dos viaxeiros, pastores e camiñantes)

OCA CON ARPA ROMÁNICA. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

O arpa románica, un dos instrumentos más antigos da humanidade, e que consiste na pulsión de cordas tensadas por medio dun marco resonante de forma triangular. As cordas púlsanse cos dedos ou cunha púa ou plectro.

A CASA DE SARANDÓS. Abegondo.

Na aldea de Calle, atópase a casa cunha placa do século XVI que lembra o paso de Felipe II cara A Coruña para embarcarse ata Inglaterra co fin de contraer matrimonio con María Tudor.

ALBERGUE DE BRUMA. Mesía.

Cos restos do antigo hospital de peregrinos de orixe medieval.

MUIÑO DE AUGA DE TRABE. FONTE DA BALSA. Culleredo.

Molino fluvial reconstruído do río Trabe.

Ponte Pereira. Ordes.

Construción medieval de alto valor arquitectónico.

OCA CON ARPA SALTERIO. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Especie de triángulo con cordas situadas a ambos os dous lados da caixa de resonancia. Para ser tañida sostíñase como un arpa. Trátase dun dos instrumentos más enigmáticos que existen, porque non deixou case ningún descendente para estudar a súa evolución. Con todo parece que foi moi popular na Idade Media, tan só superado polo salterio.

LABERINTO. RETROCEDEMOS Á CASILLA 37.

FONTE DA SANTIÑA. Oroso.

Según dice a tradición popular, alí apareceu a Virxe. Os más vellos contan que existiu unha pequena capela preto da fonte. Nela estaba a figura da Santiña e os camiñantes e peregrinos deixaban esmola.

CASTRO DE VILARES. Oroso.

Pegado ao camiño e situado nun bosque. O recinto superior, o foso, os muros e o antecastro permanecen moi ben conservados.

OCA CON SALTERIO. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

De forma triangular ou trapezoidal, está formado por unha caixa de resonancia plana sobre a que se estenden en paralelo as cordas que se pulsan cun apéndice ou plectro, colocando o instrumento sobre os xeonllos.

PONTE DE SIGÜEIRO. Oroso.

Lugar de paso obrigado para cruzar o río Tambre desde o comezo das peregrinacións a Compostela e testemuña de múltiples feitos históricos.

IGREXA DE SAN ANDRÉ DE BARCIELA. Oroso.

Templo moderno que foi consagrado o 30 de xullo de 1917.

FONTE DOS INGLESES ou DOS PEREGRINOS. Sigüeiro. OROSO.

Lugar onde se lavaban os peregrinos, purificándose antes de chegar a Santiago.

PORTA DE EUROPA. Santiago de Compostela.

Representa unha porta aberta e mostra que a cidade acolle desde hai moitos séculos un incalculable número de peregrin@s. Inmortaliza figuras importantes que colaboraron na promoción do Camiño como itinerario cultural e de fe a través de Europa. A base está formada por un camiño de pedras circulais, coas principais localidades polas que transcorre a ruta e recibe o nome de "círculo da vida"

OCA CON FÍSULA OU VIOLA OVAL. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA...

Instrumento de corda por frotación con arco, provisto de mastro longo e caixa harmónica con dous buracos sonoros e corpo de forma ovalada. Era moi coñecida na Idade Media e de uso xeneralizado, aínda que variaba o número de cordas.

CONVENTO DAS CLARISAS. Santiago de Compostela.

A súa orixe conventual remóntase ao século XIII, cunha reconstrucción barroca finalizada no século XVII.

A PORTA DA PENA. Santiago de Compostela.

Resto dunha das entradas á cidade cando estaba amurallada —séculos XII ao XIX—. Citada no Códice Calixtino, xoia manuscrita do século XII, considerada a primeira e más célebre guía do Camiño de Santiago.

DADO. DE DADO A DADO E TIRO OUTRA VEZ.

OCA CON LAÚD. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA....

Instrumento de corda pulsada ou rasgueada, sen buracos sonoros. É de procedencia árabe. De distintas variedades de forma e tamaño.

PRAZA DE SAN MARTIÑO coa Igrexa de San Martiño. Santiago de Compostela.

Igrexa do que foi Mosteiro de San Martiño Pinario. Con maxestuosa fachada, de finais do século XVI, destacan as escaleiras barrocas con balaustradas curvas.

CÁRCERE. DÚAS QUENDAS SEN XOGAR.

CASA DA TROIA. Santiago de Compostela.

Célebre pensión de estudiantes convertida en museo. Recrea o ambiente estudiantil da afamada pensión rexentada por 'Dona Xenerosa' a finais do s.XIX , e inmortalizada na novela 'A Casa da Troia'.

CALAVERA. VOLTA Á CASILLA 1.

OCA CON ORGANISTRUM. DE OCA OCA E TIRO PORQUE ME TOCA....

Instrumento único que coroa o Pórtico, manexado polos dous anciáns centrais, un que viraba a manivela e outro que accionaba o teclado. Moi citado nos textos medievais, o seu nome deriva da contracción de organum e instrumentum.

MOSTEIRO DE SAN MARTIÑO PINARIO. Santiago de Compostela.

Fundado no século X para albergar a un grupo de monxes que tiñan que vixiar o culto ás reliquias do Apóstolo. Foi o máis influente e grande dos mosteiros benedictinos de Galicia e o segundo en tamaño de toda España despois do Escorial. Tiña a biblioteca máis grande de Galicia e era un dos maiores albergues de España. Hoxe, unha parte, é hospedería no verán.

CATEDRAL DE SANTIAGO. FACHADA NORTE. Santiago de Compostela.

Porta Norte ou do Paraíso, coas escenas da caída no pecado e a promesa da Redención. Tamén chamada Fachada da Azabachería debido á tradicional presenza de obradoiros adicados ao azabache.

PRAZA DO OBRADOIRO. Santiago de Compostela.

Chamada do Obradoiro polos obradoiros de canteiros que se afanaron durante casi 100 anos na construcción da fachada barroca da Catedral dos séculos XVII e XVIII. A praza alberga tamén o Hostal dos Reis Católicos, hoxe Parador de Turismo e antes hospital de peregrinos; o Colexio de San Xerome, sede do rectorado da Universidade, e o Pazo de Raxoi, sede do Concello de Santiago. Son representación dos principais polos da vida de Santiago: a relixión, a educación universitaria, a atención ao peregrino e viaxeiro e a Administración.

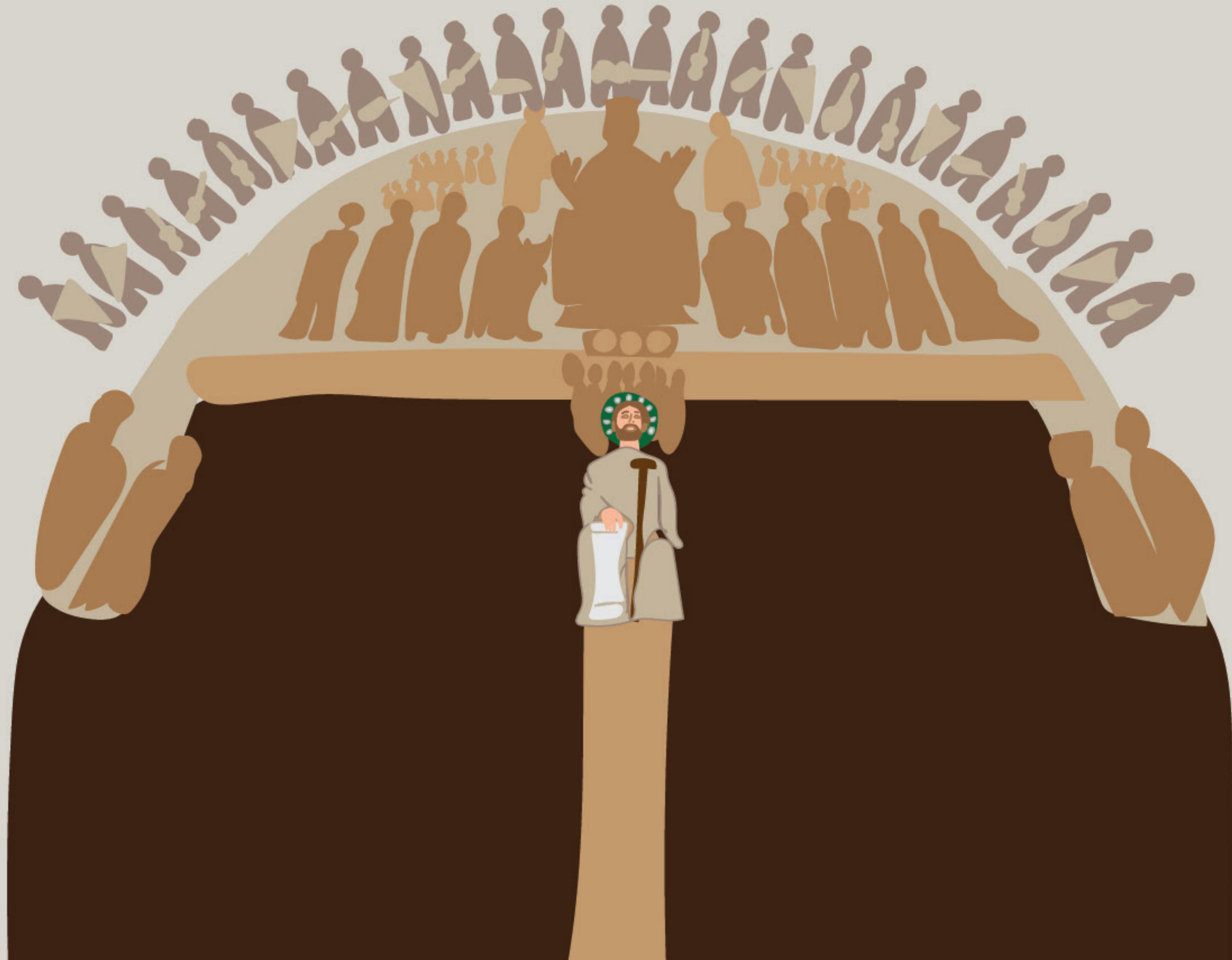

O PÓRTICO DA GLORIA.

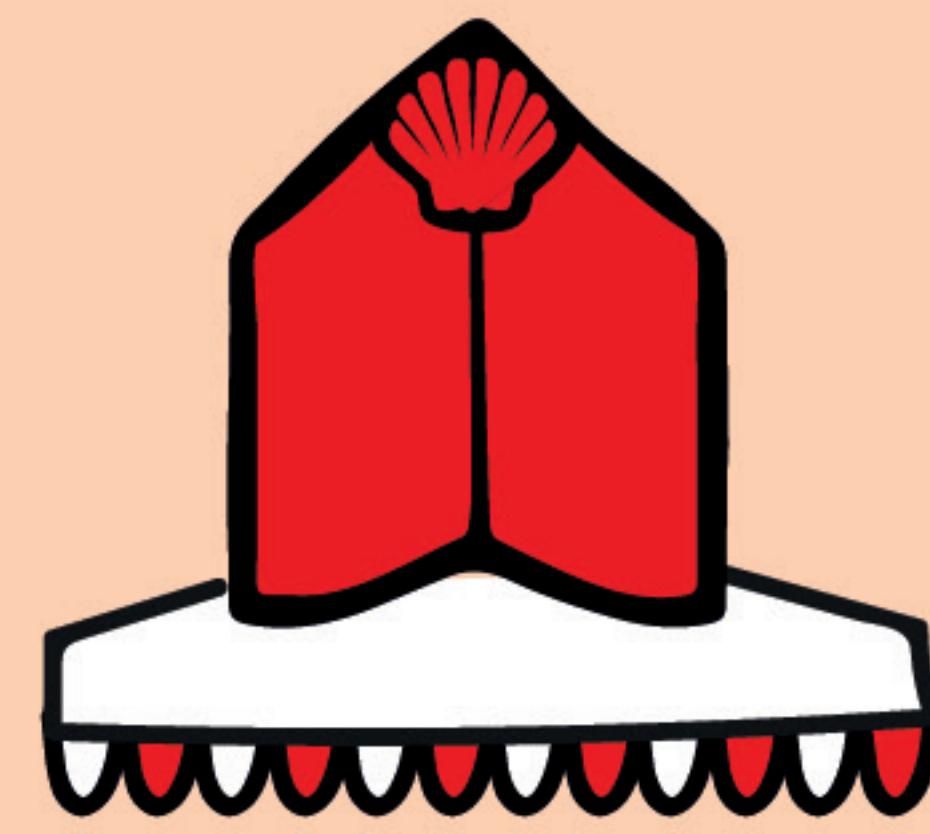
O rito dos peregrinos/as da Catedral de Santiago consistente en colocar os cinco dedos da man dereita na columna do parteluz do Pórtico da Gloria, baixo a solemne figura do Apóstolo Santiago e Xesucristo, sobre a oquedad formada polos millóns de mans que nos últimos oito séculos apoiáronse sobre a columna. Pudo comenzar co desexo dos peregrinos/as de orar, cansados, e como xesto de sumisión e clemencia.

Outros dos ritos, é o do **Santo dos Croques**. Situado detrás da Columna central. Dícese que representa un autorretrato do xenial creador do conxunto, o Mestre Mateo. A tradición é dar un croque coa frente na súa cabeza para contaxiarnos da súa sabiduría.

Con fin de evitar o deterioro do Pórtico, non é posible realizar estes rituais.

II festival
ESCOLAR
DO CAMIÑO INGLÉS

COLABORAN:

PROMOVEN:

Xacobeo 21·22

